SPROGMUSEET Redaktør: Ole Stig Andersen

Det evige tyrkiske paradoks – kurderne og kurdisk

Af Serdal Benli 11. maj 2009 • I kategorien Sprogpolitik • 🖶 🖂 🌃

"Når vi bruger tre bogstaver, som ikke er en del af det tyrkiske sprog, får vi problemer. Den kommende generation vil grine af denne situation." Sådan udtalte <u>Diyarbakir</u>s borgmester <u>Osman Baydemir</u> sig til Berlingske Tidende sidste år. Videre forklarede han, at før 2002 måtte børn heller ikke få kurdiske navne. "Det problem har vi heldigvis ikke $længere.\ Men\ mellem\ 2004-07\ er\ situationen\ nærmest\ stagneret.\ Der\ er\ opstået\ alvorlige\ problemer\ med\ at\ bruge$

Osman Baydemir var sidste år selv indblandet i ti sager, hvor han anklages for at bruge det kurdiske sprog. Blandt andet havde han dristet sig til at sende nytårskort til officielle repræsentanter, hvor bogstavet »W« fra det kurdiske alfabet optrådte. Men da det ikke er en del af det tyrkiske alfabet, fik det regeringen og hele det officielle Tyrkiet til at se rødt. Alle med undtagelse af chefanklageren i Diyarbakir returnerede kortet. Det viste sig senere at anklageren brugte det som bevismateriale imod ham.

Baydemirs historie er ikke unik, men meget sigende for de tragikomiske, antidemokratiske og umenneskelige omstændigheder, som kurderne og det kurdiske sprog udsættes for i dagens Tyrkiet.

Hans og mange millioner andre kurders ønske er, med Baydemirs egne ord, at det kurdiske folk må leve i Tyrkiet med fuld identitet og rettigheder som alle andre. Men der er langt igen.

Staten må, men ikke kurderne

Mens kurdisk på alle mulige måder kan danne grundlag for retsforfølgelse og fængsel, hvis man som kurder bruger sproget, er der intet problem i at staten taler sproget og bruger de forbudte bogstaver. Senest har den tyrkiske stat efter mange års fornægtelse af det kurdiske folks eksistens lanceret tv-kanalen TRT-6 på kurdisk, som af mange iagttagere ses som et positivt skridt i den rigtige retning. Dog er der også indikationer på at det blot er et spil for galleriet. For da formanden for det prokurdiske parti, <u>Ahmet Türk</u>, i marts måned valgte at tale kurdisk på <u>sit parti</u>s gruppemøde, afbrød TRT-6 den direkte udsendelse med argumentet om at der blev brugt et ikke-eksisterende sprog. Denne hændelse viste samtidig også at statens kurdiske TV kanal ingen reelle og ærlige intentioner havde og $bekræftede \ mange \ millioner \ kurderes \ mistænksomhed \ overfor \ staten. \ Selvom \ Ahmet \ T\"urk \ ikke \ er \ blevet \ retsforfulgt$ endnu, som <u>Leyla Zana</u>, ændrer dette ikke ved statens tilgang til kurdisk.

Kurdisk er en trussel for enheden

Kurdisk og kurderne er en trussel for det Tyrkiet, som general Atatürk oprettede i 1923, der beroede på idéen om 'et land, et flag, et sprog, et folk', tyrkerne. Der var ikke plads til etniske minoriteter. Kurdisk sprog, musik, andre kulturelle udtryk og selv kurdernes eksistens benægtes.

Militærdiktaturet brugte følgende argument mod kurdernes eksistens: Alle kurdere var 'bjergtyrkere', der blot havde fået deres navn, fordi deres støvler i sneen frembragte en lyd i retning af 'kart, kur'.

Siden republikkens dannelse har regimet (grundlaget blev allerede lagt under ottomanernes sidste år af ungtyrkerne) et formål; at tyrkificere hele Anatolien med dets forskellige etniske grupper og sprog. Dette lykkedes til en vis grad. I dag er mange mindre etniske grupper nærmest assimilerede og ikke-eksisterende. Men kurderne, som den største gruppe, var ikke ligetil.

I slutningen af 20'erne, tog Mustafa Kemal initiativ til at stifte de to forskningscentre, ved navn "Forskningsinstitut for Tyrkernes Sprog" og "Forskningsinstitut for Tyrkernes Historie", med det formål at belyse tyrkens historie og sprog videnskabeligt. Disse forskningsinstitutioner formulerede to teser der skulle danne basis for den tyrkiske nationalisme. Den ene er "Tesen om Solsproget", den anden er "Tesen om Tyrkernes Historie",

Ifølge solsprogsteorien stammer de fleste sprog oprindeligt fra det tyrkiske sprog.

Professor Afet Inan som var en af arkitekterne bag denne teori, skriver følgende: "I virkeligheden, har den sprogfamilie der bliver kaldt 'arisk' tyrkiske rødder. Selve ordet 'ari' er rent tyrkisk." og "I belysningen af Mustafa Kemals principper sigtede vi på at bringe sandheden for en dag, og sandheden er at de indoeuropæiske og semitiske sprogfamilier har tyrkiske rødder".

Senere blev denne teori udviklet og forskerne kom til det resultat, at ikke kun semitiske og indoeuropæiske sprog, men alle sprog i verden, stammer fra tyrkisk.

Regimets tyrkificeringspolitik er en krænkelse mod menneskeheden. Konsekvensen har været meget omkostningsfuld. Siden 1923 har flere kurdiske oprør mod undertrykkelsen ført til tusinder af døde. Det paradoksale er nok at denne historieforvanskning forsat gennemsyrer Tyrkiet, både institutionelt og politisk og er en stærk del af tyrkernes selvopfattelse.

Husk blot på den verdenskendte Leyla Zana, der i 1991 var den første kurdiske kvinde der blev valgt til Tyrkiets nationalforsamling, hvor hun blev arresteret for at tale kurdisk i parlamentet. I 1994 blev hun idømt 15 års fængsel for medlemskab af Kurdistans Arbejderparti PKK.

Leyla Zana sagde i sin forsvarstale i forbindelse med retssagen bl.a.:

6/3	Dansklærer: Tosprogede børn bliver sprogligt forsømt www.bt.dk
28/2	Flere og flere ordblinde starter på universitetet - Magisterbladet magisterbladet.dk
22/2	Keeper eller målmand — hvilket ord er bedst? Dansk Sprognævn dsn.dk
17/12	Snebajer og nytársskrald: Juleord kan slás op i netordbog - Jubii www.jubii.dk
24/11	Meet the Last Speaker of a Dying Language video.nationalgeographic.com
	Post-Yugoslav "Common Language" Declaration
11/4	Challenges Nationalism :: Balkan Insight www.balkaninsight.com
10/4	The Forgotten Language That Only Women Once Knew $\mid$ www.ozy.com
7/4	Review: An Irish-Speaking Island by Nicholas M Wolf $\mid$ www.irishtimes.com
6/4	$Virtual\ Livonia \cdot L\bar{\imath}v\bar{o}m\bar{o}\ Internets \cdot L\bar{\imath}vzeme\ Internet\bar{a}\mid virtuallivonia.info$
27/3	Cracking Arrival-like alien languages is gaming's new frontier www.newscientist.com

FLERE NYHEDER >>>

Verdens sprog på Sprogmuseet.dk på et større kort

Mere i kategorien 'Sprogpolitik'

Den belgiske sproggrænse - en gordisk knude Finsk-uarisk identitet Svensk kamp mod engelsk sprogimperialisme Eskimoisk i Fjernøsten

Nve kommentarer

Ruben Schachtenhaufen til Er det forkert at splitte sammensatte

Niels Larsen-Ledet til Er det forkert at splitte sammensatte ord? william fich til Jødiske efternavne

Jens Michael Kofod-Hansen til Nytårsfortsæt

Jens Michael Kofod-Hansen til Nytårsfortsæt

Herluf Hansen til Ded borriinholmska måled

Arturo til Hebraisk: Et genoplivet sprog eller et nyt sprog?

Yunus til Two Turkish Loanwords in Swedish

Sonstige til Den Danske Ordbog på nettet

"Jeg og syv andre medlemmer af det tyrkiske parlament risikerer i dag at blive idømt dødsstraf. Hvilke forbrydelser har vi begået som kan retfærdiggøre en så hård straf fra en retsinstans som blev etableret af militærdiktaturet i 1980? Én eneste forbrydelse har vi begået: Vi har vidnet om det kurdiske folks tragiske historie i Tyrkiet. Gennem 70 år har kurdernes eksistens været truet, deres sprog, identitet og kultur forbudt."

Pippi Langstrømpe forbudt

Selvom forbuddet mod kurdisk reelt blev ophævet i 1991 af Tyrkiets daværende præsident Turgut Özal er der forsat langt vej. Så sent som i august 2006 blev Pippi Langstrømpe og Alfons Åberg stoppet i Tyrkiet, fordi de var oversat til kurdisk (Ritzau. 25.08.2006).

Selv statens seneste positive tiltag TRT-6 illustrerede med sin start, at den ikke gør op med den tyrkiske nationalisme, som er hovedårsagen til den kurdiske konflikt. TRT-6 startede med den tyrkiske nationalhymne og billeder af republikkens stifter Atatürk som intro. Diktatoren bag forbudet mod det kurdiske sprog.

Uanset hvad, så er alene initiativet bag TRT-6 et opgør med fortiden og eksistensen af et statslig tv, der sender på kurdisk markerer, at landet er ved at gøre op med sine tabuer.

Læs også:

- Kurmancî og soranî Kurderne udgør majoriteten af befolkningen i det 550.000 km² store bjergrige, ikke selvstændige område – Kurdistan. Denne term har været brugt siden 1200-tallet. Dets indbyggere, kurderne, er indoeuropæere, nedstammende fra...
- Standardisering af kurdisk Kurdisk tales i dag i adskillige dialekter, der er forskellige nok til at kunne kaldes forskellige sprog. I denne artikel foreslås det at genoplive det 2000 år gamle - og...
- 3. TVs muslimske nytår I betragtning af hvor meget islam fylder i TV morgen, middag og aften er næppe for meget sagt er det forbavsende hvad redaktionerne slipper af sted med. Fx...
- 4. Polen anerkender 15 minoritetssprog Polen har ratificeret Den Europæiske Pagt om Regionale eller Minoritetssprog til ikrafttræden 1. juni 2010. Traktaten blev indstiftet i 1992 af Europarådet til beskyttelse og fremme af Europas mindretalssprog. Indvandrersprog...

Tagget med: aktuelle sprog, iranske sprog, kurdisk, Sproggeografi, Sprogpolitik, Tyrkiet, tyrkisk, tyrkiske sprog

5 kommentarer

Til dem der gerne vil have info på dansk:

Wikipedia-artiklen om de kurdiske alfabeter findes også på modersmålet, se

http://da.wikipedia.org/wiki/De kurdiske alfabeter

Svar

Ole Stig Andersen

11. maj 2009 • 11:26

Ja, suk :-

Når det ikke lige drejer sig om "Hjørring" eller "Valdemar Atterdag" og den slags, bruger jeg altid den engelske Wikipedia som har små 3 millioner artikler, frem for den danske som kun lige er krøbet op over de 100.000. Men jeg må hellere vænne mig til at tjekke den danske også, alligevel. Skam mig og min dovenskab!

Svar

Reco Yasar

11. maj 2009 • 23:33

Iran angriber PJAK og der falder kanonkugler i Tyrkiet. Jeg tænker på hvorfor Tyrkiet ikke reagerer på det? Jamen så længe det er kurdiske områder og kurderne der dør, så må alle smide bomber. Hvis det var sket i Vesttyrkiet hvad havde de sagt/gjort???

Svar

Mads Haupt til Er det forkert at splitte sammensatte ord?

Artikler om

aktuelle sprog Alfabeter Anmeldelser arabisk Biblen bogstaver børn Danmark Dansk Dialekter engelsk esperanto Formidling fransk identitet konsonanter Medier modersmål Musik Navne norsk Ord ordbøger ordforråd oversættelse Plansprog religion romanske sprog russisk Sjov skriftsprog sprogdød Sproggeografi sprogkort Sprogpolitik sprogteknologi svensk truede sprog tv tyrkisk tysk Udtale Underholdning video vokaler

Arkiv	Resources	
januar 2015	Ethnologue: Languages of the World	
december 2014	Forvo – All the Words in the	
november 2014 maj 2014	World. Pronounced.	
marts 2014	LL-Map: Language and Location Minority Rights Group	
februar 2014	Omniglot. Writing Systems and	
oktober 2013	Languages of the World	
august 2013	UNESCO Atlas of the World's Languages in Danger	
marts 2013	World Atlas of Linguistic	
januar 2013	Structures (WALS)	
december 2012		
november 2012	Resurser	
oktober 2012		
september 2012	Bogstavlyd	
juli 2012	Dansk sprognævn	
juni 2012	Den danske ordbog	
maj 2012	Dialekt.dk	
april 2012	dk.kultur.sprog	
marts 2012	Korpus.dk	
februar 2012	Nye ord i dansk på nettet (NOID)	
januar 2012	Ordbog over det danske sprog	
december 2011	Ordnet. Dansk sprog i ordbøger og korpus	
november 2011	Sproget.dk	
oktober 2011	Svenska Akademien	
september 2011	⊖ (Schwa.dk)	
august 2011		
juli 2011		
juni 2011 maj 2011		
april 2011		
marts 2011		
februar 2011		
januar 2011		
december 2010		
november 2010		
oktober 2010		
september 2010		
juni 2010		
maj 2010		
april 2010		
marts 2010		
februar 2010		
januar 2010		
december 2009		
maj 2010 april 2010 marts 2010 februar 2010 januar 2010		

november 2009 oktober 2009 september 2009

14. maj 2009 • 19:14

 $Da jeg \ var \ barn. \ Vi \ alle \ snakkede \ Kurdisk, \ Vi \ var \ ikke \ klar \ over \ at \ de \ var \ andre \ befolkning, \ og \ andre \ sporger \ end$ Kurdisk. Der var kun Kurder og alle snakkede kun Kurdisk

. Min førsteskole dag var der en mand på tavlen som snakkede helt en anden sprog. Den dag lærte jeg ,at der var andre befolkninger end Kurder, og andre sprog end Kurdisk.

selv om vi har lært det forst i folke skole har vi akcepteret som det er. Men vi har også lært at de acceptere ikke os og vil ikke acceptere os.. De sagte til vores sprog "Kart, Kurt" , kaldte os "Bjerge Tyrker" Der var en paradoks.

Jeg har lært deres sprog, jeg er goet på deres skole, jeg ser fjernsyn på deres sprog, læser på deres sprog, hører musik på deres sprog.

Altså jeg har gjort alt for vise, at jeg har acceptere dem. jeg forvente ikke at de lærer også mit sprog, hører mit $musik\ p\dot{a}\ mit\ sprog,\ ser\ mit\ fyernsyn\ p\dot{a}\ mit\ sprog,\ men\ jeg\ forventer\ alts\dot{a}\ at\ de\ aceptere\ , at\ ligesom\ jeg\ ser$ deres, kan også se mit.

 $Alts \dot{a} \ formolet \ var, \ at \ de \ ville \ a similere \ Kurder. \ Hvor \ er \ det \ flovt \ at \ Tyrkiet \ ville \ med \ i \ EU \ og \ stadige \ Kurdiske$ sprog er forbudt. Mange vil sige at det er ikke forbudt længere. Jo det er forbudt. i denne måned en lokal tv blev lukket for 12 dag, fordi de har udsende kurdiske i halve time.

som om, det er ikke furbudt til regerings Kurder, men forbudt til alle andre Kurder.

Siden folke skole har jeg lært Tyrkiske sprøg, har lært Engliske, har lært Dansk men har ikke fået lov til at lærer mit eget sprog.

Ole Stig Andersen

20. mai 2009 • 15:29

De tre forbudte bogstaver – Q, W og X – er kun forbudte når de bruges i en kurdisk sammenhæng. Fx anvender $tyrkiske\ aviser-naturligvis-dagligt\ disse\ bogstaver\ nar\ de\ forekommer\ i\ nyheder\ med\ fremmede\ navne\ som$ fx William og Queen. Og både Q og X er almindelige bogstaver i tyrkisks nabosprog azeri ("aserbajdjansk") der også er en slags tyrkisk.

Skriv en kommentar

Navn (kræves)

E-mail (kræves)

Hjemmeside

august 2009 juli 2009 juni 2009 maj 2009 april 2009

marts 2009

Send mig en e-mail når der kommer flere kommentarer.

© 2017 SPROGMUSEET • Kører på WordPress. Tema baseret på Mimbo

